

Civilná ochrana

Informácia pre obyvateľov MČ Bratislava-Vajnory

Čo by mal vedieť každý občan v prípade ohrozenia

Ľudia si uvedomia riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo majetok spravidla až vtedy, keď sa stanú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm či katastrof. Analýzy vzniknutých mimoriadnych udalostí potvrdzujú skutočnosť, že nevhodné reagovanie na situáciu a podceňovanie jej možných dôsledkov – spoločne so vzniknutou panikou - znásobujú straty na životoch a zvyšujú počty zranených. Aj keď jednotlivec vo väčšine prípadov nemôže pri mimoriadnej udalosti zásadne zvrátiť jej priebeh, môže vhodnou reakciou výrazne znížiť dosah jej následkov vo svojom okolí. V nasledujúcom príspevku ponúkame niekoľko zásadných rád na zvládnutie situácie v prípade ohrozenia.

Dôležité telefónne čísla tiesňového volania

Ak ste v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený váš majetok alebo ste účastníkom mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie alebo majetok iných občanov, dožadujte sa poskytnutia pomoci na nasledujúcich telefónnych číslach tiesňového volania:

- v prípade požiaru, dopravnej nehody, pri príznakoch chemického alebo biologického terorizmu, ohrozenia následkom živelných pohrôm, pri doručení podozrivej zásielky, anonymnom oznámení o uložení bomby (nebezpečnej látky) a iných mimoriadnych udalostí volajte telefónne číslo tiesňového volania:

1 1 2 – Operačné stredisko integrovaného záchranného systému (IZS) – európske číslo tiesňového volania

1 5 0 – Hasičský a záchranný zbor (v prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelnej pohromy)

1 5 5 – Zdravotná záchranná služba (v prípade ohrozenia života a zdravia)

1 5 8 – Polícia (v prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti)

Ak ste v tiesni a potrebujete pomoc, **VOLAJTE 112!!!**

Všeobecné zásady pri vyžadovaní pomoci

Ak vyžadujete pomoc v tiesni alebo pri oznamovaní správy o mimoriadnej udalosti, uveďte svoje meno a číslo telefónu, z ktorého telefonujete,

druh udalosti (požiar, dopravná nehoda, povodeň, trestný čin a pod.),

rozsah udalosti (požiar domu, bytu, lesa, ohrozenie života viacerých osôb, zaplavenie cesty, poľa, obce a pod.),

miesto udalosti,

ak je na miesto udalosti sťažený prístup, uveďte spôsob prístupu, smer, odkiaľ je možné miesto udalosti dosiahnuť a druh prístupovej cesty (súkromná cesta, poľná cesta a pod.).

Po ukončení hovoru počkajte na spätné volanie operátora príslušnej záchranej služby alebo polície.

Všeobecné zásady činnosti pri ohrození

Uvedomte si, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku.

Pamätajte na sebaochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni.

Rešpektujte informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu a televízie.

Nerozširujte poplašné a neoverené správy.

Nepodceňujte vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu.

Netelefonujte zbytočne, aby ste počas mimoriadnej situácie nepreťažovali telefónnu sieť.

Pomáhajte ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti.

Dodržiavajte pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy.

Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva je jedným z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je vykonávané varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Ak zaznie varovný signál:

nastáva mimoriadna situácia,

podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania zistíte, pred čím vás varuje, počúvajte následnú hovorenú informáciu vysielanú rozhlasom, televíziou alebo hlásením mestského rozhlasu.

Varovné signály

VŠEOBECNÉ OHROZENIE

Varovanie obyvateľstva pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti

2 - minútový kolísavý tón sirén

Kolísavým tónom sirén v trvaní 2 minút sa počas vojnového stavu a počas vojny vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu. Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenia územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené, a výraz "VZDUŠNÝ POPLACH"

OHROZENIE VODOU

Varovanie obyvateľstva pri ohrození ničivými účinkami vody

6 - minútový stály tón sirén

KONIEC OHROZENIA

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti

2 - minútový stály tón sirén bez opakovania

V mestskej časti Vajnory varovanie a vyrozumenie obyvateľstva sa vykonáva sirénou umiestnenou na streche ZŠ Kataríny Brúderovej a miestnym rozhlasom.

ČO ROBIŤ, KEĎ ZAZNIE SIRÉNA ?

(mimo doby pravidelného preskúšania)

Pri pobyte mimo budovy - vyhľadajte čo najrýchlejšie úkryt, poprípade vstúpte do najbližšej budovy.

Ak sa nachádzate v domácnosti - zhromaždite celú rodinu a byt neopúšťajte.

Nesnažte sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané.

Vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere a vetráky, odstavte klimatizáciu (netesnosti prelepte páskou, väčšie netesnosti môžete utesniť tkanivami namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi). Uzavretím priestoru znížite pravdepodobnosť vlastného ohrozenia.

Uhaste otvorený oheň a iné spaľovacie zariadenia.

Sledujte vysielanie rozhlasu a televízie a riad'te sa podľa vysielaných pokynov.

Telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky, najmä nevolajte čísla tiesňového volania.

Postarajte sa o domáce a hospodárske zvieratá.

Čakajte doma na ďalšie pokyny.

POZNÁMKA:

Overte si, či vo vašej blízkosti nie sú ohrození starí ľudia, chorí, neschopní pohybu! Postarajte sa o deti bez dozoru! Pri akejkoľvek činnosti zachovávajte pokoj a rozvahu!

Činnosť v oblasti ohrozenej únikom nebezpečných látok

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť

ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Všeobecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky.

Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce nebezpečnú látku ako médium, napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok). V MČ Vajnory hrozí toto nebezpečenstvo najmä pri železničnej alebo cestnej preprave nebezpečných látok.

Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom.

V prípade úniku nebezpečnej látky

(alebo v prípade chemického terorizmu)

Nebezpečné chemické látky spôsobujú poškodenie centrálného nervového systému, dýchacích orgánov, zažívacieho traktu, poškodenie kože alebo narušujú metabolizmus postihnutého. V prípade havárie spojenej s únikom nebezpečných chemických látok pôsobia na okolie v podobe plynu alebo výparov. V prípade teroristického útoku môžu byť použité vo forme aerosólov alebo plynu, prípadne môžu byť použité na zamorenie vodných zdrojov.

Ked' zaznie varovný signál sirény pri pobyte v budove:

zostaňte vo vnútri, prípadne sa ukryte v úkryte (ak je dostupný),

vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere, vetráky, odstavte klimatizáciu,

pripravte si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,

zapnite rozhlas, televíziu a sledujte vysielanie,

riadte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko,

pripravte si evakuačnú batožinu,

telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky,

poskytnite pomoc chorým, postihnutým osobám, osobám neschopným pohybu, starším osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,

zachovávajte rozvahu a pokoj,

budovu opustite len na pokyn.

Ked' zaznie varovný signál sirény pri pobyte mimo budovy:

zachovajte rozvahu, zorientujte sa podľa situácie a rozhodnite sa pre opustenie priestoru ohrozeného nebezpečnou chemickou látkou,

vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a vašej polohy; ak sa nachádzate v smere vetra a ste v časovej tiesni, okamžite vyhľadajte úkrytie v budovách a postupujte ako pri pobyte v budove.

Zásady správania sa pri dopravnej nehode vozidla prepravujúceho nebezpečnú látku

Ak ste účastníkom dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úniku nebezpečnej látky:

odstavte vozidlo, podľa možnosti mimo dosahu pôsobenia nebezpečnej látky tak, aby zostala zachovaná priepustnosť komunikácie pre príchod záchranných zložiek,

ak ste sa neočakávane ocitli v dosahu pôsobenia nebezpečnej látky, vypnite motor vozidla a urýchlene opustite zamorený priestor, chráňte si dýchacie cesty vreckovkou,

bez ohrozenia vlastného života zistite, čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému dopravnému prostriedku,

oznámte nehodu hasičskej a záchranej službe, zdravotnej záchranej službe alebo polícii,

nedotýkajte sa nebezpečnej látky ani predmetov, ktoré by mohli byť ňou kontaminované,

po príchode záchranných zložiek sa riad'te pokynmi veliteľa zásahu alebo polície.

VŽDY PLATÍ!!!

Ochranná maska a akákoľvek náhrada slúži iba na únik z ohrozeného priestoru. Nebezpečná látka sa pri úniku šíri v smere vetra. Únik z ohrozeného priestoru voľte kolmo na smer vetra.

Čo robiť pri prepuknutí epidémie alebo pandémie

Zatiaľ nie je známy zaručený spôsob ako sa vyhnúť nákaze. Pre svoje zdravie však môžete urobiť niekoľko preventívnych opatrení:

- často si umývajte ruky mydlom a vodou. Ak to nie je možné, použite alkoholový čistič rúk alebo gélový dezinfekčný prostriedok. Roztierajte ich po rukách, kým nie sú suché.
- nedotýkajte sa úst, nosa a očí, pokiaľ ste si neumyli ruky.
- keď kašlete alebo kýchate, zakryte si ústa a nos vreckovkou. Odhod'te ju do koša a umyte si ruky.
- vyhýbajte sa preplneným miestam. Ak môžete, zostaňte doma.
- povrchy domácnosti čistite a dezinfikujte každý deň.

V prípade, ak ochoriete:

Zostaňte doma a dištancujte sa od ostatných ľudí. Ak sa chcete porozprávať so svojim lekárom, zavolajte skôr, ako pôjdete do jeho ordinácie. Ak máte vážne príznaky, ako napríklad ťažkosti s dýchaním, zavolajte na telefónne číslo 112 alebo choďte ihneď na pohotovosť.

Ak vyhľadáte lekársku starostlivosť, majte nos a ústa prekryté ochranným rúškom. Vyhýbajte sa verejnej doprave a taxíkom.

Ak je to možné, nech sa o vás stará iba jedna osoba.

Pandémia spôsobuje hospodárske a sociálne problémy, pretože mnoho ľudí je chorých alebo nemôže pracovať. Tu je niekoľko vecí, ktoré môžete urobiť, aby ste pomohli svojej rodine a komunite pred a počas pandémie:

- vytvorte zoznam núdzových kontaktov
- vyhľadajte miestne organizácie poskytujúce pomoc v prípade, že potrebujete informácie, podporu alebo zdravotné služby
- zistite, či môžete pracovať z domu
- naplánujte si aktivity pre domáce vzdelávanie v prípade, že je škola zatvorená
- skladujte dostatočné množstvo vody, jedla či liekov
- zdravie si môžete utužovať tým, že si oddýchnete, zvládnete stres, budete sa správne stravovať a cvičiť
- pomáhajte seniorom a susedom zdieľaním informácií a zdrojov.

Improvizovaná ochrana dýchacích ciest a povrchu tela

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

presune osôb do úkrytov,

úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou,

prekonávaní zamoreného priestoru,

evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiehnúť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a podobne). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu. Vetracie prieduchy na okuliároch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použité ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohavičiach. Netesnené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odevu je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čižmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- celý povrch tela musí byť zakrytý,
- všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

Mgr. Katarína Molnárová
spracované z pomôcky obv. úradu
a revue pre civilnú ochranu obyvateľstva